

Liikenne- ja viestintäministeriö
Tomi Lindholm
tomi.lindholm@lvm.fi

Viitteenne LVM/1024/03/2015

Alma Media konsernin lausunto postilain uudistamisen arvomuistiosta

Alma Media Oyj ja sen tytäryhtiö Alma Manu Oy ("Alma Media") kiittävät mahdollisuudesta saada lausua postilain muuttamista koskevasta liikenne- ja viestintäministeriön arvomuistiosta. Lausunto-
namme esitämme seuraavaa:

Yleispalveluvelvoite

Liikenne- ja viestintäministeriön arvomuistiossa on esitetty tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona yleispalvelun jakelu- ja keräystiheyden kaventamista kolmipäiväiseksi. Muistio on kirjoitettu näkemyksemme mukaan enemmän Posti Oy:n kannattavuuden (jakelutoiminta itsessään on Postille edelleen kannattavaa) kuin yksittäisen loppuasiakkaan, kuluttajan näkökulmasta. Esitys on myös EU:n postidirektiivin vastainen.

Päivittäisen postinjakelun voidaan katsoa kuuluvan kansalaisen peruspalveluun. Palvelutason heikentäminen vaikuttaisi kansalaisen perustuslailliseen oikeuteen vapaasta tiedonsaunnista. Se kaventaisi osaltaan sananvapautta. Myös alueellisen tasa-arvoisuuden näkökulmasta jakelukertojen heikennys rankaisisi kohtuuttomasti suomalaisen haja-asutusalueen väestöä. Päivittäinen jakeluverkko tukee maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä ja erityisesti ikääntyvän väestön tarvitsemien palveluiden tuottamista ja sen heikentämisellä olisi merkittävät haitalliset yhteiskunnalliset vaikutukset.

Postin siirtyminen kolmipäiväiseen jakeluun vaikuttaisi kielteisesti tilattavien sanomalehtien ja paikallislehtien jakeluun. Heikennyksen takia lehtien tilaaminen ja lukeminen vähentyisivät vääjäämättä. Myös peruspalvelun varassa olevien valtakunnallisten sanomalehtien ja aikakauslehtien (esim. Kauppalehden ja Talouselämän) toimintaedellytykset kaventuisivat merkittävästi, jos tuotteita ei kyettäisi toimittamaan enää perille niiden ilmestymispäivinä. Kolmipäiväinen jakelu ei ole mahdollinen myöskään EU:n postidirektiivin näkökulmasta, joka selkeästi edellyttää viisipäiväistä jakelua mitä voidaan harventaa vain poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Kustantajat ovat tähän asti voineet olettaa, että sanoma- ja aikakauslehdet jaetaan kirjeiden yleispalvelun takaamassa verkossa päivittäin. Mikäli jakelukerrat harvenisivat, ei niiden jakelua kyetä turvaamaan kirjeiden yleispalvelun kautta, ja on harkittava vakavasti, että sanoma- ja aikakauslehdet on tällöin liitettävä useiden muiden EU –maiden tapaan yleispalvelutuotteiksi, joille määritetään tilaajien kannalta riittävä peruspalveluvelvoite.

Mikäli postidirektiivi vastoin käsitystämme mahdollistaisi kolmepäiväisen jakelun, tulisi se tapahtua asetettavan, riittävän pitkän, määräajan jälkeen ja kytkemällä se digi-alm alentamiseen samaan 10 % verokantaan kuin tilattavissa lehdissä.

Digitalisoituminen etenee, mutta sen tarjoamat vaihtoehtoiset jakelukanavat eivät toistaiseksi korvaa edelleenkaan Postin peruspalvelun nimellä tunnettua jakeluverkkoa.

Ministeriön arvion mukaan Posti Oy ja kustantajat voisivat yleispalveluvelvoitteen kaventamisesta huolimatta sopia viisipäiväisestä jakelusta kaupallisin sopimuksin. Teknisesti tämä olisi mahdollista, mutta käytännössä sopiminen olisi erittäin hankalaa Posti Oy:n kyetessä hinnoittelemaan ylimääräisen jakelun haluamallaan tavalla tasolle, joka ei ole kustantajille taloudellisesti mahdollinen.

Yleispalveluvelvoite tulee säilyttää edelleen 5-päiväisenä. Siihen liittyviä kustannuksia on kyettävä alentamaan muuten kuin palvelutasoa heikentämällä. Alma Median näkemyksen mukaan myös velvoitteen mukainen jakelu on kyettävä tuottamaan nykyistä tehokkaammin muun muassa kilpailuttamalla, yhdistämällä jakeluverkkoja ja hankkimalla jakelua ostopalveluina. Tämän tyyppisiä jakelupalveluita voivat tuottaa muut postiyrietykset, kuljetusyrietykset ja jopa yksityishenkilöt. Tehokuutta voitaisiin edistää yhdistämällä jakelutuotteet muiden tuotteiden ja henkilöiden kuljetuksiin.

Uudenlaiset toimintamallit mahdollistaisivat nykyisen yleispalveluvelvoitteen säilyttämisen nykyisiä kustannuksia alentamalla. Toteutuessaan ne edistäisivät postitoiminnan aitoa kilpailua ja palvelisivat kuluttajia parantamalla jopa nykyisen peruspalvelun heikentynyttä palvelutasoa. Postilainsäädännön tulee kannustaa uusien toimintamallien kehitystä siten, että se sallii erilaiset yhteistyömuodot jakeluyritysten välillä.

Arvioitaessa Posti Oy:n roolia jatkossa on vakavasti harkittava mallia missä Posti Oy:n liiketoiminta voitaisiin jakaa kahteen erilliseen yhtiöön. Uusi Posti Oy sijoitettaisiin valtion omistajaohjauksen näkökulmasta erityistehtäviä toteutettavien yhtiöiden kategoriaan, suorittaakseen yleispalveluvelvoitteen mukaista jakelua mahdollisimman tehokkaalla tavalla ostopalveluina. Kilpailun avaamisen näkökulmasta tämä tarkoittaa samalla sitä, että yleispalveluvelvoitteen mukaisen jakelun tuotantoketjun toiminta kustannuksineen tulee avata läpinäkyväksi.

Postin muut selkeästi kaupalliset liiketoiminnot sijoitettaisiin kategoriaan missä valtio tavoittelee määrittämäänsä osinkotuottoa.

Yleispalvelun rahoitus

Ministeriö esittää arviomuistiossaan, että yleispalvelun rahoitusta koskeva sääntely on tällä hetkellä tarkoituksenmukainen eikä ministeriö näe siten tarvetta uudistaa yleispalvelun rahoitusta postilain uudistuksen yhteydessä. Tämä tarkoittaa sitä, että muut postiyrietykset osallistuisivat yleispalvelusta aiheutuvien nettokustannusten korvaamiseen yleispalvelun tarjoajalle, jos nettokustannusten olisi todettu aiheuttaneen tälle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen.

Alma Median mielestä nykyisen rahoitusmallin säilyttäminen ei ole tarkoituksenmukaista, mikäli yleispalveluvelvoitetta kavennettaisiin nykyisestä. Tällöin yleispalvelusta ei voine aiheutua kohtuuttomia taloudellisia rasitteita, jos yleispalveluvelvoitteen alainen yhtiö toimii tehokkaasti markkinoilla, kuten sen luonnollisesti pitäisi.

Rahoitusmallia tulisi harkita myös tilanteessa, jossa yleispalveluvelvoite jäisi nykyiselleen. Erityisesti jos samaan aikaan kyetään luomaan edellytyksiä uusille edellisessä kohdassa mainituille toimintamalleille, kuten ostopalveluille ja kilpailutukselle. Muiden postiyriyten osallistuminen rahoitukseen tulisi olla vähintäänkin ehdollinen sille, että niiden taloudellinen asema ja toiminnan kehittämisedellytykset eivät heikkene rahoitusvastuun johdosta. Muutoin riskinä on, että markkinoille ei synny – ainakaan yhtä paljon ja yhtä nopeasti – tehokkaita ja innovatiivisia jakeluratkaisuja.

Postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmä

Alma Media kannattaa postinumerojärjestelmää koskevien säännösten valmistelun jatkamista postinumero työryhmän ehdotusten mukaisesti. Tavoitteena työryhmällä oli, että postinumerot olisivat avoimesti kaikkien saatavilla ja niitä olisi mahdollista hyödyntää uusia toimintamalleja ja palveluita kehitettäessä.

Postinumerojärjestelmän osalta on kuitenkin huomioitava, että postinumeroalueiden määrittäminen ja järjestelmän ylläpito on yksin Posti Oy:n hallinnassa. Posti Oy voi kehittää järjestelmää täysin omista lähtökohdistaan ja tämä saattaa osaltaan heikentää muiden postiyriyten toimintamahdollisuuksia markkinoilla, mikäli postinumerojärjestelmä rajoittaa asiakkaiden mahdollisuuksia ostaa jakeluita haluamassaan laajuudessa haluamaltaan postiyriykseltä.

Alma Media kannattaa arviomuistiossa ehdotettua siirtymistä kustannussuuntautuneesta hinnoittelusta irrottamiskustannuksiin perustuvaan hinnoitteluun osoiterekisterin tietojen luovuttamisen osalta. Irrottamiskustannuksina huomioidaan vain sellaisia kustannuksia, jotka aiheutuvat tietojen erottamisesta osoiterekisteristä ja niiden luovuttamisen järjestämisestä. Tämä edistäisi osaltaan uusien postiyriyten markkinoille pääsyä ja kilpailua sekä kuluttajille tarjottavien palveluiden laatua.

Osoiterekisterijärjestelmän tietojen saatavuus irrottamiskustannuksiin perustuvalla hinnalla avaisi muille postiyriyksille uudenlaisia mahdollisuuksia kehittää omaa liiketoimintaansa ja tuoda markkinoille uudenlaisia palvelumalleja. Osoitetietojen luovuttamiselle määriteltävien hintojen läpinäkyvyys on olennaista ja tietoja pyytäneen tahon on voitava vakuuttua hinnoittelun toteuttavan sille määriteltyjä perusteita.

Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytyspalvelu

Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytyspalvelun järjestämisestä ei ole voimassa olevaa sääntelyä. Postinsaajien kannalta toivottavaa olisi kuitenkin tilanne, jossa markkinoilla olisi vain yksi yhteinen rekisteri, johon muutokset ilmoitetaan. Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytysprosessi hallittaisiin

näin keskitetysti koko maassa ja postisaajien ei tarvitsisi ilmoittaa muutostietoja useaan eri rekisteriin.

Ministeriön arvion mukaan ”yhden luokun periaate” on mahdollista toteuttaa ilman lainsäädäntöä postiyriyten välisillä kaupallisilla sopimuksilla. Posti Oy:n asema markkinoilla antaa sille erityisen vahvan aseman kaupallisissa neuvotteluissa. Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytystietojen välittämisen osalta hinnoittelun on oltava yhtäläillä läpinäkyvää ja todellisiin tiedon luovuttamisesta syntyneisiin kustannuksiin perustuvaa kuin osoiterekisterin osalta on ehdotettu. Mikäli tämän toteutuminen on epätodennäköistä ilman asian kirjaamista postilakiin, kannattaa Alma Media asian kirjaamista lakiin.

Postiverkkoon pääsy

Alma Media katsoo, että arviomuistiossa esitetyt muutokset koskien postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmää edistävät osaltaan muiden postiyriyten pääsyä verkkoon ja siten kilpailua postimarkkinoilla. Yksin nämä eivät kuitenkaan ole riittäviä muutoksia turvaamaan postiyriyten verkkoon pääsyä. Muille postitoimijoille on taattava verkkoon pääsy myös muilta osin. Olennaisia tekijöitä tehokkaan kilpailun syntymisen kannalta ovat esimerkiksi postilokerot sekä virtuaalisten ja yrityspostinumeroiden toimituspaikkatiedot, joihin pääsy on postiyriyksille turvattava.

Jotta verkkoon pääsy varmistettaisiin ja siten tuettaisiin todellisen kilpailun syntymistä postimarkkinoille, on välttämätöntä luoda riittävässä määrin erityislainsäädäntöä näiden tavoitteiden toteutumista tukemaan.

Lokerikkojakelu

Alma Media kannattaa valinnanvapautta korostavaa ehdotusta, jonka mukaan kiinteistöjä ei voi velvoittaa hankkimaan lokerikkoja. Palvelun laadun kannalta olisi kohtuutonta, että kiinteistöt pakotettaisiin tekemään palvelua heikentäviä investointeja. Jakeluyrityksiä ei voida velvoittaa siirtymään kerrostaloissa lokerikkojakeluun. Sanomalehdet on voitava edelleen jakaa perille asti oviluukkuihin; tämä korostuu erityisesti sanomalehtien varhaisjakelussa.

Helsingissä 13.9.2016

Alma Media konserni
Kai Telanne
toimitusjohtaja